

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET HORSHAGA FLY I UPPVIDINGE KOMMUN

Innehållsförteckning

BESKRIVNINGSDDEL.....	4
1. Syftet med reservatet.....	4
2. Administrativa data.....	5
3. Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning.....	6
4. Områdets bevarandevärden.....	7
4.1. Geovetenskapliga värden och förhållanden.....	7
4.2. Biologiska värden.....	7
4.3. Friluftsliv.....	7
4.4. Anläggningar.....	7
5. Genomförda inventeringar och dokumentation.....	7
PLANDEL.....	8
6. Skötselområden.....	8
6.1. Bevarandemål för hela området.....	8
6.2. Generella riktlinjer och åtgärder för hela området.....	8
7. Jakt och fiske.....	9
8. Bränder, storm, översvämningar, insekts-/svampangrepp.....	9
9. Barnperspektivet.....	9
10. Utmärkning.....	9
11. Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder.....	10
12. Förvaltning, tillsyn och uppföljning.....	10
BILAGOR.....	10
2a. Skötselplanekarta.....	11

BESKRIVNINGSDDEL

Horshaga fly är en, för regionen stor, högmosse som ligger mellan Norrhult och Åseda. Mossen ingår i en värdefull helhetsmiljö med flera våtmarker som ligger i väster och norr.

Området är en excentriskt välvd mosse med en yta på totalt ca 240 ha. Mossen har två höjdpunkter som är förskjutna mot norr på var sin sida om ett kärrdråg som delar området i en östlig och en västlig del. Den västra delen av mosseplanet har en stor öppen yta som både är biologiskt och landskapsmässigt mycket värdefull. I nordvästra kanten finns ett brett laggparti och på västra mosseplanet en liten göl omgiven av ett gungfly med storsileshår och kallgräs. Höljorna och strängarna är välutbildade. Ljungpipare häckar och området utgör en större spelplats för orre med i storleksordningen 25-30 tuppar.

Tvärs över mossen från norr till söder löper ett ca 1 km långt kärrdråg över hela det öppna mosseplanet. Detta resulterar i en större öppen och blöt yta i den norra delen av kärrdråget. Väster om kärrdråget löper en större luftledning för elöverföring och under den rinner ett dike söderut. Troligen är mosseplanen i stort sett hydrologiskt skilda åt eftersom det västra planet inte synbart är påverkat av dikningen.

I den södra kanten av området finns ett fågeltorn uppfört 2015. En markerad stig leder till fågeltornet från närmast belägna skogsbilväg söder om reservatet, där en parkeringsplats finns.

1. SYFTET MED RESERVATET

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och restaurera en större högmosse av öppen karaktär med värdefulla laggkärr, omgivande skogsmiljöer och ett rikt fågelliv,
- det rörliga friluftslivet ska ges möjlighet till naturupplevelser under förutsättning att det inte påverkar naturvärdena negativt.

Syftet ska uppnås genom att:

- områdets skyddsvärda naturmiljöer bevaras genom föreskrifter som reglerar skogsbruk, markavvattning och olika typer av exploatering,
- hydrologin restaureras, öppenheten bibehålls och igenväxande delar röjs från uppväxande vegetation,
- lämpliga åtgärder för att främja upplevelsevärdena vidtas.

2. ADMINISTRATIVA DATA

Naturreservatets namn	Horshaga fly
NVR-id	2054302
Län	Kronoberg
Kommun	Uppvidinge
Natura 2000-område	Området ingår ännu inte i nätverket men kan komma att föreslås i framtiden
Distrikt	Nottebäck, Åseda
Gränser	Enligt karta, bilaga 1
Lägesbeskrivning	Horshaga fly ligger 6 km V om Åseda
Centrumkoordinater	X: 514515, Y: 6336195
Kartblad Index 100 km	63F
Kartblad Index 5 km	63F 3b NV, 63F 3b NO
Naturgeografisk region	18 Sydsvenska höglandets ostdel
Huvudsaklig objektkategori	Myr, M
IUCN-kategori	IV, Habitat/Artskyddsområde
Fastigheter och ägarkategori	Horshaga 1:8, 1:10, 1:12 Naturvårdsverket Älmedal 1:13, 1:15, 1:17 Naturvårdsverket
Servitut/rättigheter/samfälligheter	• 07-IM1-57/130.1 Ledningsrätt över Älmedal 1:13. • Nyttjanderätt för vind och luftrum över fastigheterna Horshaga 1:8 och 1:12.
Sakägare	Enligt bilaga 4
Areal	Totalareal 144,6 ha, varav 144,5 ha land och 0,1 ha vatten
Förvaltare	Länsstyrelsen i Kronobergs län

Tabell 2. Prioriterade bevarandevärden

Typ	Värde
Naturtyper	Högmossa inkl. laggkärr och randskog
Strukturer	Öppet mosseplan, höljor och mjukmattor
Arter	Ljungpipare, grönbena, orre

Tabell 3. Naturtyper enligt nuvarande förhållanden (Nationell Marktäckedata - NMD) och enligt bevarandemålen.

Naturtyp	Areal enligt nuvarande förhållanden (ha)	Areal enligt bevarandemålen (ha)
Tallskog	36,2	11,2
Granskog	0,3	0,3
Barrblandskog	0,8	0,8
Lövblandad barrskog	1,1	1,1
Triviallövskog	0,5	0,5
Triviallövskog med ädellövinslag	0,2	0,2
Öppen våtmark	105,4	130,4
Sjöar och vattendrag	0,1	0,1
SUMMA	144,6	
Varav produktiv skogsmark	11,5	

3. HISTORISK OCH NUVARANDE MARK- OCH VATTENANVÄNDNING

Området består av en västlig del tillhörande Horshaga by i Nottebäcks socken och en östlig del tillhörande Älmedals by i Åseda socken. På Laga skifteskartan över Horshaga by från 1835 är i stort sett hela det område av naturreservatet som ligger på Horshagas ägor angivet som ”fly” med några mindre kärr i ytterkanterna. Inga av kärren inom naturreservatet är angivna som slätterkärr, vilket dock finns utanför området. Motsvarande karta för Älmedals by har inte gått att få tillgång till men det finns ingenting som tyder på annat än att hela området under lång tid har bestått av en öppen våtmark som betraktades som den marken i byarna med lägst produktionsvärde. Området har under historisk tid sannolikt haft sitt största värde som jaktmark.

I början av 1900-talet genomfördes ett antal markavvattningar kring området. Längs den norra gränsen öppnades ett större dike och norr om reservatet påbörjades en torvtäkt genom vilken en mindre järnväg anlades. En torvströfabrik anlades också dit torven transporterades på järnvägen. På flygfoto över området från 1959 syns ett tjugotal lador för torkning av torven just norr om naturreservatet. På flygfoto från 1973 är torvkladorna borta och verksamheten förefaller ha upphört.

Även den nordöstra delen av naturreservatet förbereddes för torvtäkt genom att längsgående diken som mynnade i det norra gränsdiket anlades. Någon torvtäkt kom dock aldrig till stånd i detta område och diken har sedan dess börjat växa igen. I samband med dikningarna i området anlades ett större dike tvärs igenom flyet i ungefär nord-sydlig riktning, vilket följer den kraftledning som går igenom området. Det är detta dike och kraftledningen som är de tydligast återstående spåren av tidigare markanvändning i området.

4. OMRÅDETS BEVARANDEVÄRDEN

4.1. GEOVETENSKAPLIGA VÄRDEN OCH FÖRHÅLLANDEN

I stort sett hela naturreservatet består av torvmark. Endast längs norra gränsen finns mindre partier med fastmark som avgränsar det öppna mosseplanet från omgivande skogsmark. Det finns inga uppstickande holmar med fastmark inom området.

4.2. BIOLOGISKA VÄRDEN

Naturvärdet hos Horshaga fly ligger främst i den representativa fågelfaunan samt att den västra delen är relativt opåverkad och utgör ett representativt exempel på en öppen högmosse i regionen. Motiveringen till det höga naturvärdet är främst den representativa fågelfaunan med ljungpipare, större spelplats för orre samt, till åtminstone nyligen, häckande grönbena och storspov. De högsta värdena finns i den öppna mosseytan i västra delen samt i de två kärrdråg som finns i området. Närliggande våtmarker som Ösjön med omgivande myrar som bildar naturreservatet Ösjöbol i norr, Burlaggafly i nordväst och Horshagasjön i väster stärker naturvärdet och ger särskilt goda förutsättningar för fågellivet.

4.3. FRILUFTSLIV

4.3.1. Tillgänglighet

Området är tillgängligt via en strövstig som löper från parkeringsplatsen strax öster om Horshaga by vidare norrut till det fågeltorn som finns i södra delen av naturreservatet.

4.3.2. Slitage och störningar

Fågellivet i området är störningskänsligt och besökare bör därför undvika att röra sig ute på det öppna mosseplanet under fåglarnas spel- och häckningsperiod. Besök i området bör under denna tid endast göras via fågeltornet.

4.4. ANLÄGGNINGAR

Naturreservatet har parkeringsplats, strövstig och fågeltorn enligt markeringar på beslutskartan. En luftledning för högspänning löper genom området. Det finns planerade vindkraftverk i närområdet utanför reservatet.

5. GENOMFÖRDA INVENTERINGAR OCH DOKUMENTATION

Lantmäteriet, 1835. *Karta över alla ägorna till hemmanet Horshaga i Kronobergs län, Uppvidinge härad och Nottebäcks socken författad vid Laga skifte år 1835.* 07-NOT-18.

Lantmäteriet, 1950. *Ekonomiska kartan Älmedal J133-5F7d52.*

Länsstyrelsen i Kronobergs län, 1987. *Våtmarksinventering i Kronobergs län.* Områdesbeteckning: G05F7D03.

Länsstyrelsen i Kronobergs län, 1989. *Kronobergs Natur. Naturvårdsprogram för Kronobergs län.* Områdesbeteckning: Horshagaflyet, 60-8.

PLANDEL

6. SKÖTSELOMRÅDEN

Naturreseptatet består av ett skötselområde indelat i två delområden samt ett icke geografiskt utpekade skötselområde för friluftsliv, se skötselplanekartan (bilaga 2a).

Tabell 3. Skötselområden

Typ av skötselområde	Antal delområden	Areal (ha)
1. Högmossar	2	144,6
2. Friluftsliv	-	-
SUMMA		144,6

6.1. BEVARANDEMÅL FÖR HELA OMRÅDET

Arealen högmossar (naturtyp 7110) inkl. laggkärr och randskog ska vara 144,6 ha. Hydrologin ska vara naturlig och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Mosseplanet ska vara öppet utan indikation på att det sker igenväxning av vass, buskar eller träd eller annan vegetation. Våtmarkens randskog ska lämnas orörd för att utvecklas mot naturskog med gamla träd och ett rikligt inslag av död ved. Strukturer som höljor och mjukmattor ska vara allmänna. Området ska vara artrikt med typiska arter för naturtypen.

Informationen i området ska vara lättillgänglig och bidra till att förhöja upplevelsen av besöket, genom att den är lättläst, fokuserar på upplevelser i området samt har informativa kartor. Informationen ska bidra till att syftet med områdesskyddet uppnås. Områdets friluftslivsanläggningar ska vara i gott skick.

6.2. GENERELLA RIKTLINJER OCH ÅTGÄRDER FÖR HELA OMRÅDET

Hydrologin i området får restaureras genom dämning eller igenläggning av diken. Utredning av förutsättningarna för detta ska ske. Utredningen ska ligga till grund för bedömning av vilka restaureringsåtgärder som ska prioriteras. Mosseplanet ska vid behov röjas och större träd avverkas. Virke får vid behov flyttas från mosseplanet. Länsstyrelsens hemsida ska ha god information om områdets naturvärden. Gränsmarkering av området ska ske. Dessutom får följande skötselåtgärder utföras i hela området:

- bekämpning av invasiva, främmande eller expansiva arter,
- uppsättning av fågel-, fladdermus- och insektsholkar,
- utsättning av i naturtyperna naturligt förekommande arter,
- uppsättning av informationsskyltar på lämpliga platser, åtminstone vid parkeringsplatsen,
- anläggande av stigar, spänger, rastplatser, eldstäder, fågeltorn, gömslen och vindskydd.

Länsstyrelsen ansvarar för att befintliga anläggningar för friluftslivet underhålls.

Om det finns risk för att restaureringsåtgärder inom naturreservatet kan påverka enskilda intressen utanför naturreservatet ska i så fall detta utredas och prövas i enlighet med miljöbalkens bestämmelser.

7. JAKT OCH FISKE

Enligt föreskrifterna är det förbjudet att jaga fågel, utfodra vilt eller anlägga åtel inom reservatet. I övrigt inskränker inte naturreservatet rätten till jakt och fiske i området. Salsten för vilt får sättas upp. Jakttorn får uppföras i skogsmark. Att uppföra jakttorn utanför skogsmark och att öppna upp siktgata kräver Länsstyrelsens skriftliga tillstånd enligt föreskrifterna.

8. BRÄNDER, STORM, ÖVERSVÄMNINGAR, INSEKTS- /SVAMPANGREPP

Vid händelser som medför att stora mängder träd dör och/eller faller omkull vid t.ex. storm, insektsangrepp eller översvämning gäller följande: död ved lämnas inom området, men veden får vid behov flyttas till annat skötselområde eller om det är stora mängder till annat naturreservat. Om dessa händelser medför mycket stora mängder ris och toppar får delar av dessa tas ut. Angrepp av insekter som riskerar att medföra betydande skada på grannfastighet kan åtgärdas genom borttransport, barkning eller motsvarande av gran.

9. BARNPERSPEKTIVET

Området ska genom information, stig och rastplats m.m. vara tillgängligt för både barn och vuxna.

10. UTMÄRKNING

Reservatsgränsen ska märkas ut vilket innebär att gränsmärken målas på träd och/eller på stolpar som slås ned i marken. Gränsmärkena ska placeras så att det går att se från ett märke till nästa. Vid gränsmarkering i skogsmark ska i gränslinjen, med 0,5 m på vardera sidan reservatsgränsen, röjas en tydlig gata. Denna gata får vid behov underhållas av förvaltaren. De träd som avverkas i gränsgatan tillfaller fastighetsägaren som också själv får ta vara på dem eller låta dem ligga kvar. Reservatsgräns som sammanfaller med fastighetsgräns ska underhållas som fastighetsgräns på sedvanligt sätt. Reservatsgräns utmed väg placeras utanför vägområdet så att vägunderhållet inte påverkas av reservatet.

11. SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV SKÖTSELÅTGÄRDER

Tabell 5. Sammanfattande prioritering av skötselåtgärder

Skötselområde	Åtgärd	Prioritet, 1-3	Tidpunkt
1	Utredning av hydrologin	1	Inom 5 år
1	Röjning av igenväxning	1	Inom 5 år
1	Restaurering av hydrologin	2	Inom 10 år
1, 2	Gränsmarkering	1	Inom 1 år
1, 2	Information om reservatet	1	Inom 3 år
1, 2	Anläggande av friluftsanordningar	3	Löpande

Prioritet: 1= Högst, 2= Hög, 3= Lägre

12. FÖRVALTNING, TILLSYN OCH UPPFÖLJNING

Länsstyrelsen är ansvarig för att skötseln av reservatet följer fastställd skötselplan. Detta inkluderar dokumentation och uppföljning av utförda åtgärder.

Länsstyrelsen har även ansvar för den operativa tillsynen i naturreservat enligt 26 kap. miljöbalken genom att övervaka att föreskrifter, dispenser och tillstånd följs.

Uppföljning av bevarandemålen ska ske i enlighet med en uppföljningsplan för länets alla skyddade områden som framöver kommer att fastställas av Länsstyrelsen.

Uppföljning av utförda åtgärder och av bevarandemålen ligger till grund för en utvärdering av:

- om syftet med reservatet har uppnåtts,
- om bevarandemål och gynnsamt tillstånd uppnåtts i reservatet,
- om skötselmetoder behöver förändras,
- om en revidering av skötselplanen behövs.

BILAGOR

2a. Skötselplanekarta

Skötselplane-karta till beslut
för naturreservatet Horshaga fly
i Uppvidinge kommun

Skötselområden

 Öppet mosseplan

 Randskog

 Fågeltorn

 Parkering

 Strövstig

© Länsstyrelsen, Lantmäteriet

0 200 400
m

